

GÖTEBORGS UNIVERSITET

KANDIDATUPPSATS I EUROPAKUNSKAP

Protest eller ideologi?

Vänsterpopulism och väljarbeteende i Europaparlamentsval

Författare: Lisa Gastaldi
Handledare: Sofie Blombäck
Termin: HT 2015

Abstract

Populist parties on both sides of the political spectrum continue to gain support in the European union. Their electoral support is often referred to as a symptom of the decline in political trust that is widespread across nation-states. Earlier research has mainly been focusing on the radical right despite the fact that left-wing populist parties are becoming more prominent in party-systems all over Europe. By focusing on electoral behaviour regarding the supporters of the populist left in the elections to the European parliament, where protest voting is a fairly common phenomenon, my purpose is to broaden our understanding for how political discontent and ideology affect voting behaviour regarding populism. The results from my logistic regression analysis indicate that protest voting is a far better explanatory factor than ideological voting regarding why citizens choose to support left-wing populist parties - regardless of socio-demographical factors. Nevertheless, ideology still proves to be a significant factor, which suggests that a vote for a left-wing populist party should not solely be regarded as a protest vote.

Keywords

Left-wing; Populism; Protest; Ideology; Voting behaviour; Elections to the European Parliament

Nyckelord

Vänster; Populism; Protest; Ideologi; Väljarbeteende, Europaparlamentsval

Uppsatsens titel: Protest eller ideologi? Vänsterpopulism och väljarbeteende i Europaparlamentsval

Författare: Lisa Gastaldi

Handledare: Sofie Blombäck

Termin: HT 2015

Sidantal: 35

Antal ord: 11302

1. INLEDNING OCH BAKGRUND	4
1.1 SYFTE	5
1.2 DISPOSITION	6
2. TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING	6
2.1 ATT DEFINIERA POPULISM	6
2.2 ATT DEFINIERA VÄNSTERPOPULISM	7
2.3 IDEOLOGISK RÖSTNING	8
2.4 PROTESTRÖSTNING	10
2.5 FÖRKLARINGAR TILL VÄNSTERPOPULISMENS FRAMGÅNGAR	11
2.6 DEN EKONOMISKA KRISEN OCH EUROSKEPTICISM	12
2.7 VÄNSTERVÄLJARE	14
3. FORSKNINGSFRÅGA OCH HYPOTESER	15
4. METOD OCH MATERIAL	16
4.1 VAL AV METOD	16
4.2 OBEROENDE OCH BEROENDE VARIABLER	17
4.3 KONTROLLVARIABLER	18
4.4 URVAL AV PARTIER (SE BILAGA 1)	21
4.5 VETENSKAPLIG UTGÅNGSPUNKT	22
4.6 KRITISK GRANSKNING AV METODEN	22
5. RESULTAT	24
5.1 TABELL 1. RESULTAT: LOGISTISK REGRESSIONSANALYS MED ODDSKVOTER ÖVER SANNOLIKHETEN ATT RÖSTA PÅ ETT VÄNSTERPOPULISTISKT PARTI I EP-VALET 2014	25
5.2 MODELL 1	26
5.3 MODELL 2	26
5.4 PROTEST ELLER IDEOLOGI?	28
6. AVSLUTANDE DISKUSSION	28
7. LITTERATURFÖRTECKNING	31
8. APPENDIX	34
8.1 BILAGA 1. URVAL AV LÄNDER OCH VÄNSTERPOPULISTPARTIER INKLUSIVE LANDS- OCH PARTIKODER I EES 2014	34
8.2 BILAGA 2. VARIABLER I UPPSATS SAMT I EES 2014	35

1. Inledning och bakgrund

De senaste decennierna har populistiska partiers valframgångar ökat markant på de politiska arenorna runt om i Europa. Högerradikala partiers strikta immigrationspolitik har tidigare begränsat vänster- och högerradikala populistpartiers möjligheter att samarbeta, men genom den växande kritiken mot EU och den utbredda euroskepticismen har partierna nu en gemensam nämnare som gör ett samarbete i Europaparlamentet (EP) tänkbart (Bassets, 2015). I ett försök att minska det demokratiska underskottet i EU så utökades EP:s befogenheter genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet i Lissabonfördraget, vilket betyder att populisterna som medlemmar i EP tillhandahåller en stark möjlighet att påverka den framtida europeiska integrationen (Taggart, 2004; March & Rommerskirchen, 2015). Tidigare forskning har trots förändringar i partikonkurrens och det faktum att även vänsterradikala populistpartier har blivit mer framträdande i Europa, nästan uteslutande fokuserat på högerradikala populistpartier, vilket har resulterat i att teorier om partier på den vänstra sidan av den politiska dimensionen i mindre utsträckning kan stödjas med empirisk fakta. Genom att enbart fokusera på partier på den högra sidan, så har en forskningslucka öppnat sig, som bara går att fylla genom att partier från hela den ideologiska skalan inkluderas (Bale & Dunphy, 2011).

Teorin att politiskt missnöje och ett lägre politiskt förtroende hos befolkningen gynnar framgången för populistiska partier är välkänd till den grad att den ibland tas för given och resulterar ofta i att populistiska partier enbart stämplas som protestpartier (Dalton & Weldon, 2005). Teorin utmanas dock av forskare som anser att väljarbeteendet angående populistiska partiers sympatisörer inte skiljer sig avsevärt i jämförelse med etablerade partiers väljare. Van der Brug, Fennema & Tillie (2000) har visat att det snarare är en känsla av ideologisk tillhörighet och individuella policypreferenser som styr varför väljare röstar på högerradikala partier, snarare än att de försöker protestera mot den politiska eliten. Dalton och Weldon (2005) har visat att ett lägre förtroende för etablerade partier främjar valframgångarna för högerradikala populistpartier, men hävdar att vänsterpopulister bara gynnas om ett högerradikalt parti inte existerar i samma partisystem. Det senaste året har det vänsterpopulistiska partiet Syriza blivit enskilt största parti och intagit regeringsposition i Grekland, trots att högerradikala partier konkurrerade om mandatet, vilket motsäger Dalton och Weldons (2005) teori (Stavrakakis, 2015). För att få en djupare förståelse för hur politiskt missnöje och ideologisk tillhörighet påverkar valframgångarna för populistpartier, hävdar jag

därför att mer forskning behöver fokusera på populistpartierna till vänster.

Enligt Downs (2001) *Spatial Theory* så anses partier vara nyttomaximerande aktörer som kommer att förflytta sina policypositioner efter vad de anser mest gynnsamt. Högerradikala populistpartier har varit framgångsrika i Europa sedan 80-talet och anses ha påverkat andra partier till att anta en striktare högerpolitik angående exempelvis immigrationsfrågan (Van Spanje, 2010). Bale, Green-Pedersen, Krouwel, Luther och Sitter (2010) visar att partierna även kan ha påverkat socialdemokratiska partier, som känt sig tvungna att flytta åt höger för att tillfredsställa väljarna. Om ideologisk tillhörighet är en stark förklaringsfaktor till varför väljare röstar på vänsterpopulistiska partier, så kan det tyda på en efterfrågan hos väljarna efter en mer renodlad vänsterpolitik som de anser att socialdemokratiska partier inte längre tillhandahåller.

Då den existerande forskningen angående vänsterpopulism främst berör partiernas karaktäristiska drag, deras påverkan på övrig politik och hur de har lyckats att formera sig på nationell nivå, så kommer jag i min studie att fokusera på individnivå och väljarbeteende angående Europaparlamentsval. Jag är intresserad av huruvida det är ideologisk tillhörighet eller politiskt missnöje som är den drivande faktorn hos väljarna och ämnar alltså att främst studera varför väljare röstar på vänsterpopulistiska partier, snarare än vilka samhällsgrupper som gör det (Taggart, 2004; Bale & Dunphy, 2011).

1.1 Syfte

Med tanke på att populistiska partier ofta avfärdas som protestpartier vars sympatisörer endast ger sitt stöd för att de är politiskt missnöjda, så vill jag undersöka om det stämmer in på vänsterpopulistpartier i europeisk kontext. Forskning angående vänsterpopulistiskt väljarbeteende är tämligen sparsam och jag ämnar därför att utvidga empirin och tillhandahålla en kvantitativ n-studie som jämför väljarnas attityder i olika medlemsstater i EU. Syftet med min studie är att undersöka om det främst är en känsla av vänsterideologisk tillhörighet eller snarare politiskt missnöje som ligger bakom varför väljare röstar på vänsterpopulistpartier. Genom att fokusera på individnivå och på valen till Europaparlamentet hoppas jag att min studie kommer att utveckla förståelsen för varför väljare röstar på vänsterpopulistiska partier oavsett nationalitet och således delvis fylla den lucka som uppstått, genom att fokus har legat på populistiska partier på den högra sidan av den politiska dimensionen.

1.2 Disposition

Uppsatsens andra kapitel kommer att presentera teorier och tidigare forskning angående populism med fokus på definitioner, väljarbeteende och förklaringar till vänsterpopulismens framgångar. Sedan följer en genomgång av min forskningsfråga och tillhörande hypoteser, vilket utmynnar i metodkapitlet där jag kommer att motivera mitt val av analysmetod, samt redogöra för mina utvalda variabler och partier. Resultatet och tolkningen av min analys presenteras i kapitel fem och uppsatsen avslutas med en diskussion av mina slutsatser och förslag till framtida forskning.

2. Teori och tidigare forskning

2.1 Att definiera populism

Sartori (1976, s 122-123) definierar relevanta partier i ett partisystem som de som antingen har koalitions- eller utpressningspotential. Indelningen har visat sig mer användbar än att bara räkna antalet partier som innehar mandat i parlamentet, då det ofta blir missvisande angående partikonkurrensen i respektive system. Trots att populistpartier numera kan räknas som relevanta partier i flera nationalstater, så utmålas de ofta som outsiders och som en fara för demokratin (Canovan, 1999; Downs, 2001; Bale & Dunphy, 2011). Frågan som uppstår är därför vad som de facto skiljer de etablerade partierna från populisterna.

Populism är ett omtvistat uttryck och således svårdefinierat, då retoriken kan appliceras till vilken ideologi som helst (Taggart, 2004). Rooduijn och Akkerman (2015) påpekar att populism har definierats som allt från en form av organisation, stil, diskurs och strategi till att även hävdas vara en helt egen ideologi. Svårigheterna att definiera populism ökar, då uttrycket ofta används som ett skällsord för att anklaga motståndare för att vara oansvariga och oerfarna, vilket resulterar i att de flesta partier vägrar kännas vid begreppet (March, 2011, s 119). Populistiska partiers sätt att organisera sig på syftar till att engagera gräsrotterna, genom att anspela på det politiska missnöjet och uttryckligen kritisera de traditionella partierna. Flera partier efterfrågar även en ny sorts demokrati, ofta med mer direktdemokratiska inslag, som enligt deras åsikt skulle vara mer effektiv än den rådande ordningen (Ignazi, 1996, s 551-554). Två distinkta ställningstaganden gör det möjligt att referera till populism som ett paraplybegrepp, trots att partierna är positionerade över hela den ideologiska skalan: en stark motsättning till elitism och att folket står i centrum (March, 2011, s 120).

Populistpartier är enligt Canovan (1999) delvis ett demokratiskt svar på att viktiga frågor exkluderas ur den politiska debatten och används av partier som kritiserar eliten med det distinkta målet att frågorna skall återinföras. Att dela in samhället i två olika grupper leder oundvikligen till att en del av befolkningen exkluderas och vilken grupp som drabbas beror på vilken ideologi partiet tillhör. Vänsterpopulistiska partier är i regel mindre exkluderande än högerpopulistiska partier, då de antar en socialistiskt framtoning snarare än en nationalistisk, men faktum kvarstår att interna skiljaktigheter inte godtas och partierna ofta är snabba på att utpeka kritiker som tillhörande den korrupta eliten (March, 2011, s 122). Taggart (2004) uppmärksammar att populistpartierna oavsett ideologisk härkomst är negativt inställda till överstatliga institutioner, men att kritiken grundar sig i olika argument. Vänsterpopulistpartier hävdar exempelvis att EU är ett elitistiskt projekt i kapitalistisk anda, där det demokratiska underskottet ofta utpekas som ett bevis på att unionen inte tar hänsyn till folket, medan högerpopulistiska partier fokuserar mer på hur EU påverkar den nationella suveräniteten.

Definitionen av populism som jag använder i min studie är formulerad av Mudde (2004, s 543) och används i skrivande stund av många forskare. Han presenterar populism som en *thin-centred* ideologi som delar in befolkningen i två homogena och antagonistiska grupper, det rena folket och den korrupta eliten, där populisterna själva anser sig vara uttryck för *la volonté générale* (allmänviljan). Populism är således flexibelt och kan appliceras till mer etablerade ideologier som socialism eller nationalism (March, 2011, s 119)

2.2 Att definiera vänsterpopulism

March (2011, s 15-20) bygger vidare på Muddes (2004) definition av populism och delar in den radikala vänstern i olika grupper, där fokus ligger på deras nuvarande ideologiska positioner snarare än deras traditionella ursprungliga tillhörighet. Han delar in partierna i grupperna radikala vänsterpartier och extrema vänsterpartier, där skillnaden främst handlar om vilken grad av direktdemokrati som stöttas och hur de ställer sig till representativ demokrati. Han delar sedan in partierna i fem underkategorier; konservativa kommunister, reformerade kommunister, demokratiska socialister, populistiska socialister och socialistiska populisterna. Han påpekar dock att hans grupperingar överlappar varandra och att alla använder populistisk retorik till en viss del. Rooduijn och Akkerman (2015) instämmer och visar att radikala vänsterpartier i modern tid generellt har blivit mer populistiska, genom att studera flera vänsterideologiska partier som är eller har varit kommunistiska. Då tidigare forskning till en stor del reserverat begreppet populism till den radikala högern, uppmärksammar de

relevansen i att kunna visa att även vänsterradikala partier i många fall kan räknas som populistiska.

Vänsterpopulistpartier i Europa skiljer sig från andra vänsterpartier genom att i mindre utsträckning fokusera på traditionella socialistiska teorier om samhällsklasser, trots att det ingår i deras partiprogram. I första hand prioriteras istället teman som anti-kapitalism, social rättvisa, anti-korruption och euroskepticism, där ”det goda folket” i enlighet med Muddes (2004) definition av populism står i centrum istället för proletariatet (March, 2011, s 10-11; Rooduijn och Akkerman, 2015; March & Rommerskirchen, 2015). De kritiserar det politiska etablissemangen och använder den ekonomiska krisen som ett bevis på globaliseringens påverkan på socio-ekonomiska orättvisor (Gomez, Morales & Ramiro, 2015). Partierna fokuserar även på att utmåla socialdemokratiska partier som teknokratiska och identiska till resten av de etablerade partierna. Genom att hävda att socialdemokraterna har övergett traditionella socialistiska värderingar, utpekar de sig själva som den enda riktiga oppositionen som fortfarande prioriterar medborgarnas behov (March, 2011, 145).

Min definition av vänsterpopulism resulterar i partier som stämmer in på Muddes (2004) definition av populism, men som även grundar sig i traditionella vänsterideologiska värderingar som exempelvis anti-kapitalism, social rättvisa och anti-korruption. De skiljer sig från högerpopulistiska partier genom att inte vara uttalat anti-immigration, utan istället fokusera på socio-ekonomiska frågor. Vänsterpopulistpartier har även en gemensam nämnare som motståndare gällande utökat samarbete i den nuvarande strukturen av EU angående ekonomiska, politiska eller försvarsrelaterade policy-områden, men inte nödvändigtvis angående sociala frågor (March, 2011, s 9-11).

2.3 Ideologisk röstning

Downs (2001) *Spatial Theory* som utgår från att partier kommer att förflytta sina policypositioner för att maximera sina mandat i kommande val får stöd av Bale et al. (2010, s 413) och Van Spanje (2010) som har visat att högerradikala populistpartier som lyft immigrationsfrågan i flera länder, har tvingat etablerade partier att anta en striktare immigrationspolitik och alltså indirekt flytta åt höger. March (2011, s 145) påpekar även att socialdemokratiska partier ofta utmålas som identiska till andra partier i samma partisystem, vilket ytterligare ökar möjligheten för vänsterradikala partier att etablera sig.

Bale et al. (2010) och Van Kessel (2011) har även visat att socialdemokratiska partiers

strategiska svar på högerradikala partier påverkas av huruvida andra mainstream partier, samt vänsterradikala alternativ, existerar och i sådana fall agerar. De hävdar även att då högerradikala partier har förenklats en formation av center-höger koalitioner och även lockar väljare i arbetarklassen, som tidigare främst har stöttat socialismen, så har vissa socialdemokratiska partier känt sig tvungna att förändra sina policypositioner. De Lange (2012) påpekar också att västeuropeiska partisystem har genomgått en förflyttning åt höger på den politiska skalan och att nya koalitioner mellan högerpopulister och etablerade högerpartier har förändrat partikonkurrensen och lagt mer fokus på frågor som högerpartier vanligtvis lyfter. Om väljare som ideologiskt känner en tillhörighet till den politiska vänstern anser att socialdemokratiska partier har förflyttats till höger på skalan, är det därför logiskt att anta att de snarare kommer att lägga sina röster på partier som öppet proklamerar att de representerar sann vänsterpolitik (Van Spanje, 2010; Bale et al., 2010).

Fokuseringen på den ideologiska höger- och vänsterskalan möter ofta kritik av forskare som påpekar att det är en förenkling av verkligheten, med tanke på att ideologierna har olika betydelse beroende på vilka individer som tillfrågas, vilket land eller vilket sammanhang som studeras samt att medborgare sällan har en förståelse för vad ideologierna egentligen innefattar och representerar (Converse, 2006; Feldman, 2013). Feldman och Johnston (2014) hävdar att den endimensionella skalan inte är tillräcklig och menar att fler dimensioner behövs för att fånga in effekten av exempelvis ekonomiska och sociala åsikter. Mair (1997, s 158-159) påpekar även att den endimensionella skalan inte kan förklara konkurrensen i partisystem, där vissa enfrågepartier och partier som exempelvis representerar språkliga eller religiösa grupper inte konkurrerar med andra, enbart baserat på traditionella ideologiska grunder. Genom utvidgningen och inkluderingen av öststater till EU, har förändringar i synen på ideologi komplicerats ytterligare, då dimensionen är otydlig i postkommunistiska stater på grund av deras politiska förflutna och då väljare i vissa öststater skiljer sig från västerlänningar angående vad som bestämmer deras ideologiska position (Pioro, Schwartz & Davidov, 2011). March (2011, s 12) påpekar exempelvis att vänsterpartier i öststaterna kan anta nationalistisk politik som enligt västeuropéer snarare skulle klassas som höger rent ideologiskt.

Van der Brug (2010) visar att medborgare ofta har en subjektiv uppfattning om vilken ideologisk tillhörighet de har och ideologisk röstning är enligt honom effekten som folkets uppfattning om höger-vänster ideologierna har på väljarbeteendet. I artikeln ”*Structural and*

Ideological Voting in Age Cohorts” gör han en genomgång av hur väljarbeteendet har förändrats i olika generationer. När klassröstning och masspartier minskade i relevans, blev ideologi ett behändigt sätt för väljarna att klassificera partier och orientera sig angående olika politikområden, vilket han anser fortfarande är den starkaste förklaringsfaktorn till väljarbeteende i alla generationer. Van der Brug et al. (2000) har även hävdad att anledningen till att väljare röstar på högerradikala populistpartier inte kan förklaras genom att referera till proteströstning, utan anser att deras väljarbeteende inte skiljer sig från de som röstar på etablerade partier. De argumenterar för att det är väljarnas ideologiska värderingar som avgör om en röst läggs på ett högerpopulistiskt parti, snarare än väljarnas missnöje med etablerade partier. Min förhoppning är att min studie kommer att visa om deras argument även stämmer in på vänsterpopulistiska partier.

Även Oscarsson och Holmberg (2013, s 73) påpekar att dagens väljare är rörliga, att partiidentifikationen är lägre men att ideologisk tillhörighet fortfarande är en stark förklaringsfaktor till väljarbeteendet. Dagens väljare byter alltså ofta partier men sällan färg, vilket är ännu ett argument för att ideologisk röstning potentiellt kan förklara vänsterpopulismens anhängares motivationer. Personer som anser sig vara vänster kommer troligtvis att se vänsterpopulistiska partier som en potentiell kandidat för deras röst på valdagen. Genom att fokusera på väljares subjektiva uppfattningar om sin ideologiska tillhörighet, istället för åsikter i specifika sakfrågor är min förhoppning att på ett mer effektivt sätt fånga hur ideologi påverkar valet av parti.

2.4 Proteströstning

Möjligheten att protestera mot det politiska etablissemanget vid missnöje är en viktig form av politiskt deltagande i demokratiska stater. Om den sittande regeringen missköter sig enligt befolkningen kan de bestraffas genom att röstas bort vid nästa val, vilket är ett sätt att säkerställa att majoriteten av medborgarnas preferenser uppfylls (Kriesi, 2012). Van der Brug et al. (2000) påpekar att förtroendet för etablerade partier är avsevärt mycket lägre hos högerpopulistiska partiets väljare än hos de som röstar på etablerade partier, vilket potentiellt ändå kan tyda på att rösterna är grundade i en protest snarare än ideologi. Liknande studier har inte genomförts angående vänsterpopulistiska partier än, men då populism är ett uttryck för missnöje mot den etablerade eliten, anser jag att det är viktigt att undersöka om proteströstning har någon påverkan även angående vänstern.

Dalton och Weldon (2005, s 936) har visat att politiska partier är den institution i samhället

som medborgare anser vara mest påverkad av korruption. Vänsterpopulistiska partier är uttalat motståndare till både korruption och den politiska eliten. I kombination med att förtroendet för etablerade partier runt om i Europa är lågt och fortsätter att sjunka, vilket i sin tur potentiellt påverkar väljarstödet för missnöjespartier, finns det skäl att tro att anledningen till att människor röstar på vänsterpopulistiska partier är i ren protest för att visa sitt missnöje mot det politiska etablissemangen (Stavrakakis, 2015; Armingeon & Ceka, 2014).

Van der Brug, Fennema och Tillie (2005) beskriver två skilda versioner av proteströstning. Den första är en protest mot den rådande regimen och grundar sig i att väljaren instämmer med anti-demokratiska partier som önskar förändra den institutionella ordningen. Den andra versionen innefattar att det främsta motivet för att proteströsta är för att manifesteras sitt missnöje med den politiska eliten, genom att antingen rösta på ett parti som anses vara en outsider på den politiska arenan eller som aktivt utmålar sig själva som den riktiga oppositionen. Populistpartier har i flera fall attraherat väljare från hela den ideologiska skalan, vilket skulle kunna vara ett tecken på att deras policypreferenser spelar mindre roll än möjligheten att visa sitt missnöje med förd politik (Bordignon & Ceccarini, 2013)

Jag har valt den andra versionen, då samma definition används av Erlingsson och Persson (2011) i deras studie om Piratpartiet, där de benämner proteströstning som en manifestation av politiskt missnöje med den förda politiken av etablerade partier och hur de har presterat i regeringsposition. Rösten används alltså som en möjlighet att skrämja den politiska eliten.

2.5 Förklaringar till vänsterpopulismens framgångar

March och Rommerskirchen (2015) har presenterat flera förklaringsfaktorer till vad som gynnar vänsterpopulistiska partier i deras formering och framgång. Deras resultat stödjer argumenten angående att vänsterpopulismen har bäst förutsättningar i länder som har en sämre socio-ekonomisk ställning, där euroskepticismen är hög och där det finns ett arv av tidigare framgångsrika vänsterradikala rörelser eller partier. Deras studier fokuserar dock på partiernas formering, snarare än på individuellt väljarbeteende, så resultaten kan inte direkt översättas till att hävdas betyda att exempelvis ekonomin är den avgörande faktorn för beteendet vid valurnorna.

Dalton & Weldon (2005) anser att vänsterpopulistiska partier bara blir framgångsrika i partisystem där högerradikala partier inte existerar eller har varit framstående.

Forskningsresultatet kan möjligtvis förklaras genom att en av strategierna som högerradikala

populistpartier använder, är att utmåla sig själva som den enda riktiga oppositionen. För att lyckas med strategin försöker de hävda att vänsterpopulisterna inte skiljer sig från mainstream socialister och således tillhör eliten som de anser sig bekämpa (Bale et al., 2010). Partiet Syriza i Grekland visar dock att teorin inte längre stämmer, då partiet i skrivande stund innehar regeringspositionen, trots existerande högerpopulistiska partier i samma partisystem (Stavrakakis, 2015). Dalton och Weldons (2005) resultat visar ändå att partikonkurrensen mellan populistpartierna har en stark påverkan på väljarstödet, vilket tyder på att mer forskning behöver genomföras angående hur ett lägre förtroende för etablerade partier påverkar populistpartier, som befinner sig på den vänstra sidan av den ideologiska skalan.

Det pågår även en debatt där främst Mudde (2004) argumenterar för att populistpartiernas framgångar har gjort den populistiska diskursen mer normaliserad och han hävdar därför att en *Populist Zeitgeist* (tidsanda) präglar modern europeisk politik. Den förändrade diskursen skall ha resulterat i att även etablerade partier har börjat använda mer populistisk retorik i sina tal, valmanifest och kampanjer. Rooduijn, de Lange och Van der Brug (2014) har dock testat teorin om en *Populistisk Zeitgeist* genom att studera valmanifest i utvalda länder i Europa och deras resultat visar inga tecken på att den populistiska retoriken har blivit mer frekvent i skrift, vilket motsäger teorin om att spridningen av populism är så utbredd som Mudde (2004) föreslår. Samtidigt stödjer flera forskare teorin om att populistisk retorik har blivit mer normaliserad i tal för etablerade partier, vilket skulle kunna betyda att populistpartierna tappat sin roll som en trovärdig protest mot eliten (Rooduijn och Akkerman, 2015).

Valframgångarna för populistpartier i Europa fortsätter dock att öka, vilket tyder på att normaliseringen av populistretoriken antingen har överdrivits eller åtminstone inte har varit tillräcklig för nå upp till väljarnas efterfrågan (Akkerman, 2015).

2.6 Den ekonomiska krisen och euroskepticism

Kriesi (2012) förklarar förändringar i europeiska valresultat genom att referera till ekonomisk röstning, vilket stödjer March och Rommerskirchens (2015) forskning angående den ekonomiska krisens påverkan på populistpartiers framgångar. Kriesi (2012) anser att när den nationella ekonomin försämras, ökar det politiska missnöjet mot etablerade partier avsevärt och visar sig genom tydliga förändringar i valresultat. Väljarna antas vara rationella aktörer som straffar den sittande regeringen när den nationella ekonomin anses försämras, oavsett om väljarna anser att deras egna privata ekonomi har påverkats eller ej. Kriesi (2012) uppger den ekonomiska krisen i EU som inleddes 2008, som ett exempel på hur ekonomisk röstning

påverkar oppositionspartiernas valframgångar, speciellt i länder med pluralitetsvals-system där väljarna har en tydligare bild av vilka som ansvarar för den ekonomiska politiken, än vid koalitionsregeringar i proportionella valsystem. Han anser att det främst är populistpartier som vinner på ett ökat politiskt missnöje, men fokuserar även han huvudsakligen på partierna till höger, vilket gör det oklart om det även inkluderar vänstern.

Då vänsterpopulistpartier fokuserar på socio-ekonomiska orättvisor och började erhålla sina främsta framgångar i takt med att den ekonomiska krisen intensifierades, så är det troligt att krisen är en stark förklaringsfaktor till partiernas framgångar (Gomez, Morales & Ramiro, 2015). March (2011, s 121) hävdar att det är sannolikt att om den ekonomiska situationen i EU försämras, kan vänsterpopulistiska partiernas väljarstöd fortsätta att öka i samma takt som protestkänslorna hos befolkningen. Forskningen klargör dock inte om det är en känsla av protest eller ideologiska värderingar som är drivfaktorn på individnivå, vilket jag hoppas kommer att bli tydligt i min studie. Vid första anblick kan proteströstning anses vara ett logiskt svar på en sämre ekonomisk situation, men en alternativ förklaring kan vara att väljarna anser att en mer radikal ekonomisk vänsterpolitik helt enkelt är bättre lämpad att lösa krisen än tidigare försök av etablerade partier.

Teorin om ekonomiskt röstande vävs samman med Armingeon & Ceka (2014) studier som visar att euroskepticismen är kopplad till medborgares förtroende för deras nationella regeringar. De hävdar att kritiken mot EU är starkast i länder som varit tvungna att införa strikta budgetnedskärningar för att hantera den ekonomiska krisen. Dessutom anklagas EU ofta för att vara ett elitistiskt projekt som inkräktar på nationalstaters suveränitet och det demokratiska underskottet uppmärksammas ständigt av EU-skeptiska partier. Kritik mot vidare europeisk integration och retorik som utmålar den europeiska unionen som en del av problemen som försämrat den politiska stabiliteten och ökat arbetslösheten, används därför ofta av populistiska rörelser och partier för att vinna väljarstöd (Canovan, 1999; March, 2011, s 121-122). Populistiska partier, oavsett ideologisk tillhörighet, kan alltså potentiellt använda EU som en syndabock för att attrahera väljare som är missnöjda med förordad politik både på nationell och internationell nivå (Bassett, 2015).

2.7 Vänsterväljare

Då forskning angående vänsterpopulistiska sympatisörers väljarbeteende är tämligen begränsat, förlitar jag mig på befintliga teorier som fokuserar på mainstream vänstern samt missnöjespartier, för att kunna välja ut kontrollvariabler till analysen som potentiellt kommer att påverka mina resultat.

Oscarsson & Holmberg (2013, s, 93-95) påpekar att könsskiljelinjen kan politiseras och ökar i styrka som förklaringsfaktor för väljarbeteende i det postmoderna samhället. Flera forskare argumenterar för att kvinnor tenderar att rösta vänster oftare än män i en modern västerländsk kontext (Edlund & Pande, 2002; Norris, 1996). Annan forskning visar dock att utfallet fortfarande varierar mellan länderna och att exempelvis kvinnor på Irland snarare tenderar att rösta höger mer frekvent än män. Bilden kompliceras ytterligare angående könsskiljelinjen i Europa, då kvinnor i östeuropeiska länder också tenderar att rösta höger oftare än vänster (Abendschön & Steinmetz, 2014).

Den radikala vänstern har ofta hittat sympatisörer hos ungdomar, som attraherats av den kollektiva gemenskapen och de radikala åsikterna i vänstervågor. Vid första anblicken borde en typisk vänsterpopulist därför vara en ung person snarare än en äldre (Bassets, 2015; Oscarsson & Holmberg, 2013, s 77). Samtidigt har Van der Brug (2010) visat att ideologisk röstning är starkare i de äldre generationerna och främst gamla kommunistpartier, som åter har etablerat sig på de politiska arenorna, har sannolikt trogna väljare i de äldre åldrarna. Huruvida det är yngre eller äldre väljare som dras till vänsterpopulistpartier är därför svårt att förutse, men väl värt att undersöka.

Äldre artiklar angående väljarstöd för högerpopulistiska partier och missnöjespartier visar resultat som tyder på att deras väljare främst är lågutbildade medborgare (Givens, 2004). Med tanke på att flera partiledare för framgångsrika vänsterpopulistiska partier är akademiker, är det dock sannolikt att de även attraherar högutbildade väljare. Ett exempel är Pablo Iglesias Turrión som representerar Podemos i Spanien och i grunden är lektor i Statsvetenskap (Bassets, 2015, s 114-116). Det är dock viktigt att påpeka att traditionella vänsterväljare tillhör arbetarrörelsen, vilket främst inkluderar lågutbildade medborgare, samt att en stor andel högutbildade stödjer högerpartier. I kombination med att en större andel av väljarkåren idag studerar längre och på högre nivåer än tidigare generationer, så är det svårt att förutspå vilken riktning ett potentiellt samband skulle resultera i (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 76, 90, 97-99).

En vanlig förklaring till att medborgare är politiskt missnöjda är hög arbetslöshet, vilket kan vara en potentiell förklaring till proteströstning och hör delvis ihop med ekonomiska aspekter. Den ekonomiska krisen har resulterat i att arbetslösheten är hög i flera av EU:s medlemsstater och då politiskt missnöje potentiellt är den drivande faktorn till vänsterpopulismens framgångar anser jag att arbetslöshet är en nödvändig variabel att kontrollera för i min analys (Bassets, 2015).

3. Forskningsfråga och hypoteser

Syftet med min studie är att utveckla förståelsen för varför väljare röstar på vänsterpopulistiska partier i Europa. Jag har valt ut två konkurrerande förklaringar som tidigare forskning ofta refererar till angående väljarbeteende hos sympatisörer till populistpartier: proteströstning och ideologisk röstning.

Min forskningsfråga är således: Är en röst på ett vänsterpopulistiskt parti främst en proteströst eller en ideologisk röst?

Jag formulerar därefter två hypoteser där min tro, baserad på tidigare forskning, är att jag skall kunna anta hypotes 1 och förkasta hypotes 2.

Hypotes 1 – Proteströstning:

Väljare röstar på vänsterpopulistpartier främst för att de är missnöjda med regeringens förda politik och använder sin röst som en protest mot det politiska etablissemanget.

Hypotes 2 – Ideologisk röstning:

Väljare röstar på vänsterpopulistpartier främst för att de känner en ideologisk tillhörighet till vänsterpolitik, alltså anser sig vara vänster på den ideologiska höger-vänster skalan.

Jag avgränsar mitt urval och fokuserar på vänsterpopulistiska partier som är representerade i Europaparlamentet, för att göra studien genomförbar inom ramen för en kandidatuppsats. Vilka partier och länder jag har valt att fokusera på kommer att presenteras mer utförligt i metodkapitlet. Det är viktigt att påpeka att mina oberoende variabler inte är ömsesidigt uteslutande. En väljare kan mycket väl vara både politiskt missnöjd och ideologiskt tillhörande till vänster, men det jag ämnar att undersöka är vilken förklaringsfaktor som är starkast och huruvida respektive hypotes får stöd i en kvantitativ analys.

4. Metod och material

4.1 Val av metod

Jag har valt att använda en kvantitativ metod, i form av en statistisk analys med data från *European Election Studies* (EES) 2014 (Schmitt, Popa, Hobolt & Teperoglou, 2015). Jag kommer att genomföra en logistisk regressionsanalys, i stil med analysen som genomförs i artikeln om Piratpartiet av Erlingsson och Persson (2011). Då syftet med min studie är att undersöka två konkurrerande förklaringar, så kommer jag att använda två oberoende variabler: Politiskt missnöje och ideologisk tillhörighet.

Jag kommer att fokusera på EP-valen, då de ofta uppges vara *second order elections* till nationella val, där väljare är mindre benägna att taktikrösta och ofta använder sin röst för att protestera mot den nationella regeringen genom att stödja ett missnöjesparti (Mikhaylov & Marsh, 2010). Min förhoppning är att resultaten skall ge en tydligare bild av hur både ideologisk tillhörighet och politiskt missnöje påverkar valframgångarna för vänsterpopulistpartier, än vad som hade tillhandahållits om jag hade fokuserat på nationella val (Reif & Schmitt, 1980). Då alla medlemsstater använder proportionella valsystem i EP-valen, undviker jag även delvis att resultaten blir snedvridna på grund av institutionella skillnader mellan länderna (Europaparlamentet, 2014).

Majoriteten av mina utvalda variabler befinner sig på nominal- och ordinalskalenivå, vilket gör det opassande att använda en linjär regressionsanalys, då metoden kräver att den beroende variabeln är en kontinuerlig intervallskala. Då jag intresserar mig för en responsvariabel med två värden, så lämpar det sig istället att använda en logistisk regressionsanalys (Djurfeldt & Barmark, 2009, s 125). Ursprungligen befinner sig min beroende variabel på nominalskalenivå, så jag kodar om den till en dikotom variabel som operationaliserar huruvida respondenten röstade på ett vänsterpopulistiskt parti eller inte. Jag undersöker således sannolikheten att värdena på mina oberoende variabler skall påverka min beroende variabel. För att säkerställa att andra variabler inte påverkar sambandet, inkluderar jag även ett flertal noga utvalda kontrollvariabler som presenteras längre ned i metodavsnittet.

Jag har valt en kvantitativ metod då mitt syfte är att studera om väljare, oberoende av den nationella kontexten, röstar på vänsterpopulistiska partier av liknande anledningar och då mitt mål är att kunna generalisera resultaten. Om jag istället hade valt att använda mig av kvalitativa studier i form av intervjuer eller egna enkätstudier, hade sambandet som kan

utläsas genom att väljare i olika länder inkluderas gått förlorat och möjligheten att generalisera slutsatserna hade försvunnit. Potentiella intervjuer hade krävt vissa språkkunskaper jag inte besitter och varit svårt att genomföra inom ramen för en kandidatuppsats av praktiska skäl. Risken hade varit att urvalet inte hade varit representativt och att resultaten alltså hade blivit missvisande, speciellt då jag troligtvis hade varit tvungen att fokusera på ett enda land på grund av tidsbristen. Resultaten hade då snarare speglat varför de utvalda respondenterna röstade på just det partiet som skulle användas i studien och inte nödvändigtvis varför respondenterna valde att rösta på ett vänsterpopulistiskt parti (Esaïasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012, s 155-156).

Erlingsson och Persson (2011) genomförde en liknande studie angående Piratpartiet, där de undersökte om det var åsiktsröstning eller proteströstning som förklarade väljarbeteendet hos partiets sympatisörer. Jag kommer att använda deras studie och logistiska regressionsanalys som grundmall och inspiration. Deras resultat visar att åsiktsröstning var den starkaste förklaringen till varför väljare röstade på Piratpartiet, vilket är intressant då det ofta utmålas som ett typiskt protestparti. Van der Brug et al. (2000) visar även att ideologisk röstning kan förklara motivationen bakom väljarnas preferenser angående anti-immigrationspartier. Tidigare forskning som fokuserat på väljarbeteende angående partigrupper som har kallats protestpartier och behandlats som outsiders, har alltså bevisat att politiskt missnöje inte alltid är en tillräcklig förklaring. Jag hävdar därför att det är nödvändigt att genomföra studier om varför väljare röstar på vänsterpopulistiska partier, för att se om proteströstning är aktuellt eller om det snarare finns en efterfrågan från väljarna efter vänsterideologisk politik.

Med tanke på att jag studerar varför väljare röstar på vänsterpopulistpartier, så har jag valt att enbart fokusera på länder där vänsterpopulistpartier existerar och har varit relativt framgångsrika, det vill säga innehar mandat i EP. Jag inser därför att mina resultat bara kan generaliseras till de länder som inkluderas i min studie, men hoppas att slutsatserna kan lägga en grund för framtida forskning.

4.2 Oberoende och beroende variabler

För att operationalisera den första oberoende variabeln som mäter missnöje med regeringens förda politik, används enkätfrågan: *"Do you approve or disapprove on governments record up to date?"*. Variabeln är ursprungligen en dikotomi, men jag har ändå kodat om den till en dummy-variabel, där 1 betyder *"disapprove"* och 0 betyder *"approve"*, för att förenkla utläsningen av resultatet.

För att operationalisera den andra oberoende variabeln (ideologisk tillhörighet), som mäter huruvida respondenten anser sig vara vänster eller höger ur ett politiskt perspektiv används enkätfrågan: *"In political matters people talk of "the left" and "the right". What is your position?"*. Variabeln är en skala från 1-11 där respondenten får uppge vilken ideologisk tillhörighet de anser sig ha. Siffran 1 betyder vänster och siffran 11 betyder höger. För att förenkla tolkningen av resultaten i analysen har jag valt att vända variabeln så att 1 betyder höger och 11 betyder vänster. På så sätt betyder en högre siffra i mina analysresultat att respondenten uppger sig vara längre till vänster.

För att operationalisera den beroende variabeln, som mäter om respondenten röstade på ett vänsterpopulistiskt parti i EP-valet 2014, används enkätfrågan: *"Which party did you vote for in these recent European Parliament elections?"*. Beroende variabeln kodas om till en dummy-variabel där 1 betyder att respondenten röstat på ett vänsterpopulistiskt parti och 0 betyder att respondenten röstat på något av de övriga partierna som ställt upp i Europaparlamentsvalet 2014 i de utvalda länderna. En lista på utvalda partier bifogas i bilaga 1 och en motivering till varför jag valt partierna presenteras längre ned i metodkapitlet.

4.3 Kontrollvariabler

För att säkerställa att eventuella samband mellan mina oberoende och beroende variabler kvarstår under kontroll för socio-demografiska variabler och andra politiska attityder, inkluderas ett flertal kontrollvariabler i analysen. Jag kommer i enlighet med tidigare forskning att kontrollera för kön, ålder, utbildningsnivå, arbetslöshet, euroskepticism och uppfattning om den egna nationens ekonomiska situation. Oscarsson och Holmberg (2013, s 83) hävdar att socio-demografiska förhållanden utgör sämre förklaringsfaktorer till väljarbeteende på 2000-talet än under förra seklet, men förändringarna är långsamma och gamla sociala skiljelinjer är fortfarande distinkta. Jag förväntar mig därför inga drastiska, signifikanta utslag på några av mina valda kontrollvariabler, men anser att de är tillräckligt relevanta för att inte uteslutas.

Då flera artiklar hävdar att kvinnor i modern tid i allmänhet tenderar att rösta vänster oftare än män, inkluderas variabeln *"Gender"*, där kvinna kodas om till 1 och man kodas om till 0. Forskning visar dock att könsgapet angående röstningsbeteende varierar mellan länderna (Abendschön & Steinmetz, 2014). Jag förväntar mig därför ingen stor påverkan av variabeln, men inkluderar den för att vara på den säkra sidan.

Unga anses i viss forskning rösta vänster och populistiskt i högre grad än den äldre generationen. Variabeln *"How old are you?"* inkluderas därför, men behöver inte kodas om då respondenterna uppgett sin ålder i antal år och inte kryssat i förvalda kategorier. Variabeln befinner sig alltså redan på kvotskalenivå, som är lämplig att använda i en regressionsanalys.

Variabeln jag använder för att mäta utbildning är tyvärr bristfällig, då den mäter hur gammal personen var när studierna avslutades. Med tanke på att det i moderna samhällen finns möjligheter till vidareutbildning och omskolning i vuxen ålder, är det möjligt att svaren blir snedvridna, då utbildning i äldre åldrar kan innebära att betyg kompletterats, snarare än att personen ifråga är högutbildad. Då det inte existerar någon annan variabel för att mäta utbildning inkluderas ändå variabeln *"How old were you when you stopped full-time education"*, med tanke på att det är den bästa tillgängliga möjligheten att mäta utbildningsnivå. Den ursprungliga variabeln är inte på kvotskalenivå, utan grupperas in i värdena *"15-", "16-19", "20+", "still studying"* och *"no full-time education"*. Jag kodar därför om variabeln till en dikotom variabel och då en stor del av litteraturen stödjer teorin att det främst är lågutbildade som röstar populistiskt, väljer jag att värde 0 betyder högutbildad (avslutade studier vid 20 års ålder eller högre) och 1 betyder lågutbildad (övriga kategorier, avslutade studier vid mindre än 20 års ålder). Att värdet *"still studying"* inkluderas i gruppen lågutbildade ökar risken att resultaten snedvrids ytterligare, då det är tänkbart att respondenten befinner sig på en högre utbildningsnivå men som ej är avslutad. Då andelen respondenter som uppgivit att de fortfarande studerar endast är 5,5 procent av den totala andelen svaranden på frågan, anser jag ändå att jag gjorde rätt val i kategoriseringen av den dikotoma variabeln.

En högre nivå av arbetslöshet uppges ibland vara en anledning till varför det politiska missnöjet ökar och presenteras som en potentiell förklaring till proteströstning. Jag inkluderar således en variabel som mäter om respondenten är arbetslös, för att se om det har någon inverkan på om individen röstar vänsterpopulistiskt. Variabeln *"Current occupation"* kodas om till en dikotom variabel där 1 står för arbetslös (*unemployed*) och 0 står för annan sysselsättning, vilket inkluderar *"self-employed", "managers", "other white collars", "manual workers", "house person", "retired"* och *"students"*.

Då March och Rommerskirchen (2015) har visat att vänsterpopulister är framgångsrika i länder är euroskepticismen är hög, inkluderar jag en variabel som undersöker om respondenten litar på EU:s institutioner eller inte. Frågan är ett konstaterande som lyder: *"You*

trust the institutions of the European Union?”. Svartalternativen är indelade i fyra kategorier där jag väljer att koda om ”*Yes, definitely*” och ”*Yes, to some extent*” till överensstämmer och ”*No, not really*” och ”*No, not at all*” till överensstämmer inte. Jag kodar om överensstämmer till 0, som jag räknar som högt förtroende och överensstämmer inte till 1, som jag räknar som lågt förtroende.

Med tanke på att vänsterpopulistiska partier har visat sig framgångsrika i länder som drabbats kraftigt av den ekonomiska krisen och för att kontrollera om teorin om ekonomiskt röstande är relevant i sammanhanget, inkluderas en variabel som ämnar att fånga upp respondentens subjektiva uppfattning om landets ekonomiska situation. Frågan innefattar huruvida respondenten anser att den nationella ekonomin har försämrats eller inte de senaste 12 månaderna. Frågan har fem svartalternativ och då jag är intresserad av hur en negativ uppfattning korrelerar med vänsterpopulismens framgångar, så kodar jag om svartalternativen ”*is a little worse*” och ”*is a lot worse*” till 1 och resterande svartalternativ (”*stayed the same*”, ”*is a little better*” och ”*is a lot better*”) till 0. Med tanke på att jag inkluderar värdet ”*stayed the same*” som tillhörande kategorin ”*inte försämrats*”, så finns det en risk att resultaten blir missvisande med tanke på att frågan ställdes år 2014. Den ekonomiska krisen var då redan ett faktum sedan flera år tillbaka och respondenten kan ha ansett att den ekonomiska situationen var dålig, men inte sämre än året innan. Med tanke på att Kriesi (2012) anser att det är respondentens subjektiva uppfattning om huruvida den nationella ekonomin har försämrats som påverkar om de väljer att straffa den sittande regeringen eller ej, så anser jag ändå att mitt sätt att koda om variabeln är det bästa möjliga i den givna situationen.

Utöver kontrollvariablerna inkluderas även dummy-variabler angående länderna som ingår i studien. För att operationaliseras skapas en dummy för respektive land som sedan jämförs med referenslandet som exkluderas i analysen. För exempelvis landet Grekland genomförs en omkodning där värde 1 betyder Grekland och värde 0 innefattar övriga länder som ingår i studien. Omkodningen upprepas för respektive land och namnges efter vilket land som ges värde 1 och alltså står i fokus. Jag har valt landet Grekland som referensland i analysen, då landet har påverkats avsevärt av den ekonomiska krisen och Syriza är det i nuläget mest framgångsrika vänsterpopulistpartiet i den europeiska unionen och lämpar sig alltså att jämföra övriga utvalda vänsterpopulistpartier med (Stavrakakis, 2015; Europaparlamentet, 2014).

4.4 Urval av partier (se bilaga 1)

Jag har valt ut sju partier i Europa som innehar mandat i EP och som stämmer in på min definition av vänsterpopulistiska partier. Partierna kan alltså kategoriseras som populistiska enligt Muddes (2004) definition av populism och grundar sig i vänsterfrågor som exempelvis anti-kapitalism och social rättvisa. De har alla som gemensam nämnare att de är skeptiska till vidare europeisk integration, gällande den nuvarande strukturen av EU på områden som antingen berör ekonomiska, politiska eller försvarsrelaterade frågor, men inga av partierna är uttalat anti-immigration, vilket skiljer mina utvalda partier från högerpopulisterna. Jag stödjer mig på det faktum att även tidigare forskning hävdar att mina utvalda partier är vänsterpopulistiska. Två av mina partierna (Sinn Féin och Die Linke) ingår i March klassificering (2011, s 18) och fyra av partierna (Partito della Rifondazione Comunista (PRC), Parti Communiste Français (PCF), Podemos och Syriza) har stämplats som populisterna efter att kvalitativa studier genomförts (Rooduijn & Akkerman, 2015; Stavrakakis & Katsambekis, 2014; Stavrakakis, 2015; Bassets, 2015). Det resterande partiet (Socialistische Partij i Nederländerna) har förvisso tonat ner sin roll som ett vänsterradikalt populistparti, men präglas fortfarande av sitt förflutna (Van Kessel, 2011). Trots att vänsterpopulism är ett svårdefinierat uttryck och det pågår en diskussion om huruvida den radikala vänstern kan räknas som en partifamilj eller inte, så väljer jag ändå att vara inkluderande, snarare än exkluderande för att undvika att mina resultat blir snedvridna på grund av ett partiskt urval (Bassets, 2015). Jag stödjer mig även på att alla mina utvalda vänsterpopulistpartier är medlemmar i gruppen *Europeiska enade vänstern och nordisk grön vänster* (GUE/NGL-gruppen) i Europaparlamentet. GUE/NGL-gruppens mål och vision är att inkludera mer direktdemokrati, mer makt åt folket, grundar sig uttalat i traditionella vänstervärderingar och kritiserar den nuvarande struktureringen av EU (GUE/NGL, 2013; March, 2011, s 160-161).

Rooduijn och Akkerman (2015) hävdar att deras resultat gör det möjligt att utgå från att alla radikala vänsterpartier kan räknas som populistiska. Trots att jag uppmärksammar generaliseringen av deras resultat med försiktighet, då ett begränsat antal partier ingår i deras studie, så har det påverkat mitt urval, då tre av mina populistpartier ställer upp i EP-valet i koalitioner med andra vänsterradikala partier. Jag har valt att behålla urvalet, dels då medborgare som röstat på ett annat parti i koalitionen inte har avskräckts av vetskapen att ett vänsterpopulistiskt parti ingår, men även då övriga partier i koalitionen valt att genomföra ett aktivt samarbete trots populistiska inslag, vilket tyder på att de inte kan vara alltför ideologiskt avvikande. Partiet PRC ställde exempelvis upp i en vänsterpolitisk allianskoalition

vid namn *The other Europe with Tsipras* i EP-valet 2014, som främst grundades för att stödja Tsipras kandidatur till kommissionen. Genom att stödja Tsipras som är partiledare för Syriza, arbetar alltså koalitionen aktivt för att stödja det i nuläget mest framgångsrika vänsterpopulistpartiet i den europeiska unionen (L'Altra Europa con Tsipras, u.å.)

Jag övervägde även att inkludera det slovakiska partiet Direction-Social Democracy (SMER-SD), främst för att även kunna inkludera en europeisk öststat i analysen och inte bara fokusera på Västeuropa. Deras tidigare koalitionssamarbete med ett högerradikalt parti och det faktum att de tenderar att förändra sin politik i riktningar som inte alltid kan räknas som vänsterideologiska, resulterade dock i att jag valde att utesluta partiet (March, 2011, 144-145). Dessutom innehar partiet regeringsposition sedan år 2012 och med tanke på att min oberoende variabel som mäter politiskt missnöje, grundar sig i huruvida respondenten är nöjd eller missnöjd med förord politik och ämnar straffa den sittande regeringen, är det omöjligt att SMER-SD hade kunnat verka som en trovärdig kandidat för en potentiell proteströst i min studie.

4.5 Vetenskaplig utgångspunkt

Min vetenskapliga utgångspunkt kommer att vara positivistisk, då studien bygger på kvantitativ mätbar data och min förhoppning är att resultaten åtminstone delvis kommer att kunna generaliseras. Då mitt syfte är att undersöka om tidigare teorier om populism och missnöjespartier även kan appliceras på vänsterpopulistiska partier, så är min studie teoriprovande och jag hoppas kunna bredda förståelsen för varför väljare röstar på populistiska partier. Då jag bygger mina studier på tidigare forskning om vänsterradikala och högerradikala populistpartiers väljare och sedan testar om mina hypoteser stämmer genom att använda kvantifierbar statistik, så kommer min studie att ha en deduktiv ansats (Dahlgren & Florén, 1996, s 181).

4.6 Kritisk granskning av metoden

Data från EES 2014 baseras på samtalsintervjuer och respondenterna garanteras anonymitet i slutresultatet. EES har lång erfarenhet av insamling av data och antalet respondenter är ca 1000 (n) per land, som väljs ut med målet att säkerställa ett representativt urval (Popa et al., 2015). Då det totala antalet respondenter per land i min studie är mellan 1074 (Frankrike) och 1648 (Tyskland) och antal respondenter i mina utvalda länder som uppgett att de röstat på ett vänsterpopulistiskt parti är över 560 (n), så anser jag att min studie är baserad på ett

tillräckligt stort urval för att kunna urskilja trovärdiga statistiska samband. I kombination med att EES databaser finns tillgängliga för allmänheten, mina utvalda variabler har presenterats i detalj och mina studier således kan testas intersubjektivt så är reliabiliteten hög (Esaïasson et al, 2012, s 63).

Intervjuerna genomförs på respektive lands huvudspråk och då frågorna översätts och respondenterna har olika förförståelse, så finns det en risk att frågorna tolkas olika beroende på vem som svarar och vem som genomför intervjun. Svaren insamlas med hjälp av datorer och då intervjuaren har kontakt med respondenten under hela sessionen och kan förklara eventuella otydligheter, minskar dock risken att frågor ignoreras eller misstolkas. Det är ändå viktigt att poängtera att medborgare kontaktas tills kvoten på 1000 respondenter uppnås, vilket betyder att bortfallet av svaranden är högt och risken finns att det blir en överrepresentation av politiskt intresserade och pensionärer som har tid och ork att genomgå intervjun. Dahlberg och Persson (2014) kritiserar metodvalet och insamlingen av data som EES genomför och hävdar att kvalitén på slutresultatet blir bristfällig. De genomförde en jämförande studie av 2009 års versioner av EES och *Swedish National European Parliament Election Study* (SNES) i Sverige. SNES gav onekligen ett mer representativt resultat i jämförelse med det faktiska valresultat och de uppmanar därför forskare att använda EES med försiktighet. I slutet av sin artikel påpekar Dahlberg och Persson (2014) dock att EES är den enda datamängden som finns tillgänglig för att genomföra jämförande studier av EP-val mellan länder, då inga andra stater än Sverige genomför två olika undersökningar i samband med valen. Jag hävdar därför att mitt val att använda EES är det bästa möjliga av befintliga datamängder och hoppas att min studie kan lägga en grund för framtida forskning när mer tillförlitlig data finns tillgänglig.

Jag har strategiskt valt ut oberoende variabler som syftar till att fånga upp respondenternas subjektiva åsikter, snarare än deras kunskap om fakta. Jag är medveten om att exempelvis variabeln om huruvida en person anser sig vara vänster eller inte är problematisk, med tanke på att definitionen av vänster på den ideologiska skalan skiljer sig avsevärt mellan individer och länder. Om jag istället hade fokuserat på utvalda frågor som ofta associeras till klassisk vänsterpolitik, som exempelvis motstånd till privatisering, hade jag förvisso fångat upp respondenternas åsikter, men inte nödvändigtvis huruvida de själva anser sig vara vänster. Jag hävdar därför att mitt val att använda en variabel som fångar upp den subjektiva uppfattningen om respondentens ideologiska positionering, är bästa sättet att undersöka om det är en känsla av ideologisk tillhörighet som påverkar det individuella väljarbeteendet.

Genom att fokusera på EP-valen, där alla länder använder proportionella valsystem vilket minskar risken för taktikröstning, samt inkluderar dummy-variabler för respektive land som inkluderas i analysen, minimerar jag risken att det statistiska sambandet skall påverkas av institutionella skillnader mellan länderna. Det är dock värt att nämna att procentspärrarna i valet till EP ändå skiljer sig åt mellan staterna och att det är nästintill omöjligt att helt bortse från yttre faktorer. Trots uppenbara risker med min studie hoppas jag på att uppnå hög validitet (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 57-60; Europaparlamentet, 2014; Esaiasson et al, 2012, s 57-59).

5. Resultat

Jag använder mig av EES från 2014 som inkluderar alla 28 medlemsstater i EU. Jag börjar därför med att koda om datamängden så att bara de länder där mina partier ställde upp i EP-valet 2014 inkluderas. Den nya datamängden, där 8 medlemsstater inräknas, utgör sedan grunden när jag genomför min logistiska regressionsanalys. Anledningen till att 8 länder inkluderas trots att bara 7 partier ingår i studien, förklaras genom att det irländska partiet Sinn Féin ställer upp i val till EP både i Irland och i Storbritannien. Jag har valt Nagelkerkes R^2 som pseudo R^2 för att presentera hur väl min modell förklarar variationen, då värdet är relativt jämförbart till pseudo R^2 i en vanlig linjär regressionsanalys med minsta kvadratmetoden (*ordinary least squares*, OLS). Maxvärdet kan alltså i princip uppnå värdet 1 och de presenterade siffrorna av Pseudo R^2 redogör alltså uppskattningsvis för hur väl min modell fångar upp variansen i min beroende variabel (Djurfeldt & Barmark, 2009, s 125 & 132).

Med tanke på Dahlberg och Perssons (2014) kritik mot kvalitén i EES och riskerna att resultatet blir snedvridet och inte genererar ett representativt urval, väljer jag att inkludera en viktvariabel i analysen. Variabeln jag använder är rekommenderad av Popa et al. (2015) och är baserad på både standardfaktorer samt politiska vikt faktorer som inkluderar kön, ålder, urbanisering, region, deltagande i europeiska val och resultat i europeiska val per parti. Genom att vikta resultaten är förhoppningen att säkerställa ett representativt urval och åtminstone minimera risken att vissa grupper utesluts helt eller delvis. För att säkerställa att institutionella skillnader mellan länderna inte påverkar resultatet inkluderas även dummy-variablerna för alla nationalstater i båda modellerna, förutom Grekland som används som referensland.

5.1 Tabell 1. Resultat: logistisk regressionsanalys med oddskvoter över sannolikheten att rösta på ett vänsterpopulistiskt parti i EP-valet 2014

	Modell 1: Politiskt missnöje, socio-demografiska faktorer och strukturella faktorer	Modell 2: Politiska attityder, socio-demografiska faktorer och strukturella faktorer
Politiska attityder:		
<i>Inställning till regeringens förda politik (Nöjd=0, Missnöjd=1)</i>	1,309*** (0,128)	1,026*** (0,143)
<i>Ideologisk tillhörighet (Skala från 1 = höger till 11= vänster)</i>		0,429*** (0,024)
<i>Uppfattning om nationella ekonomin (Inte försämrats=0, Försämrats=1)</i>		0,226* (0,115)
<i>Förtroende för EU:s institutioner (Högt=0, Lågt=1)</i>		-0,002 (0,105)
Socio-demografiska variabler:		
Kön (Man= 0, Kvinna=1)	-0,117 (0,088)	-0,155 (0,098)
Ålder	-0,001 (0,003)	-0,004 (0,003)
Utbildning (Hög=0, Låg=1)	-0,291** (0,093)	-0,162* (0,104)
Sysselsättning (Övrig sysselsättning=0, Arbetslös=1)	0,071 (0,135)	-0,019 (0,154)
Strukturella faktorer:		
Frankrike	-1,493*** (0,212)	-1,752*** (0,232)
Irland	-0,736*** (0,129)	-0,724*** (0,155)
Italien	-2,429*** (0,351)	-2,514*** (0,369)
Nederländerna	-0,670*** (0,150)	-0,909*** (0,174)
Spanien	-0,864*** (0,167)	-1,499*** (0,191)
Storbritannien	-1,994*** (0,256)	-2,265*** (0,293)
Tyskland	-0,537** (0,159)	-0,827*** (0,187)
Konstant	-1,917*** (0,208)	-4,387*** (0,279)
N	8401	6942
Pseudo R²	0,183	0,300

Kommentar: p= ***p < 0.001, **p < 0.01, *p < 0.05, standardfel inom parenteserna. Källa: European Election Studies 2014, Voter Study. GESIS Data Archive, Cologne. ZA5160 Data file Version 2.0.0, doi:10.4232/1.12300. Referensland: Grekland. Vikt: Wexpol.

5.2 Modell 1

I modell 1 inkluderas socio-demografiska faktorer och variabeln för politiskt missnöje, för att undersöka hur sambandet mellan proteströstning och vänsterpopulism ser ut, innan resterande variabler inräknas. Pseudo- R^2 är i första modellen endast 0,183, vilket ungefär betyder att ca 80 procent av förklaringsfaktorerna till varför respondenterna röstat på vänsterpopulistiska partier saknas. Bortfallet är 12,6 procent, vilket är förhållandevis lågt.

Som förväntat är politiskt missnöje statistiskt signifikant och sambandet går i förväntad positiv riktning. Oddskvoten (b-koefficienten) för politiskt missnöje är över 1, vilket betyder att oddset att respondenter som är missnöjda med regeringens förda politik har röstat på ett vänsterpopulistiskt parti, har mer än fördubblats jämfört med gruppen som uppger att de är nöjda. För att kontrollera att det stämmer undersöker jag även odds-ratior (exponenten av b-koefficienten: $\text{Exp}(b)$), som i det här fallet är 3,704. Ett odds-ratio på över 2 betyder precis som oddskvoten visade att sannolikheten att respondenten röstat på ett vänsterpopulistiskt parti mer än fördubblas i gruppen som anger att de är politiskt missnöjda än för gruppen som uppger att det är nöjda (Djurfeldt & Barmark, 2009, s 131 & 146).

Varken kön eller ålder är signifikanta och ingen av variablerna går åt förväntad riktning i första modellen. Att variabeln kön går i negativ riktning och alltså indikerar att män i större utsträckning än kvinnor uppgett att de röstat på vänsterpopulistiska partier, kan potentiellt vara ett resultat av att könsskiljelinjen varierar mellan länderna jag inkluderat i min studie och därför inte uppvisar någon signifikans.

Utbildningsvariabeln är signifikant på 1 procent-nivån och visar i enlighet med nyare teorier och forskning att högutbildade röstat på vänsterpopulistiska partier i större utsträckning än lågutbildade. Jag vill ändå uppmärksamma att det finns en risk att resultatet är snedvridet med tanke på hur jag valde att koda om variabeln och yrkar därför på att resultatet skall tolkas med försiktighet.

Effekten på den beroende variabeln av att en respondent är arbetslös går förvisso svagt i rätt riktning men är inte signifikant och kan således inte räknas vara en stark förklaringsfaktor.

5.3 Modell 2

I modell två inkluderas övriga politiska attityder som innefattar ideologisk tillhörighet, förtroende för EU:s institutioner samt uppfattning om den nationella ekonomin. När övriga variabler inkluderas höjs pseudo R^2 från 0,183 till 0,300, vilket betyder att modellen fångar in

en större del av variansen som förklarar den beroende variabeln än i modell 1. Ungefär 70 procent av variationen fångas inte upp av min modell, vilket förenklat betyder att jag misslyckats med att inkludera vissa väsentliga förklaringsfaktorer. Min modell kan alltså inte med fullständig tillförlitlighet förklara exakt varför väljare röstar på vänsterpopulistiska partier. Analysen presenterar dock tydligt ett antal faktorer som påverkar oddset för att en väljare skall lägga sin röst på ett vänsterpopulistiskt parti, som inte kan bortförklaras som slumpmässiga. Bortfallet har nu ökat till 27,7 procent, vilket är väntat då bara de respondenter som besvarat frågorna till alla mina utvalda variabler inkluderas.

Även när övriga politiska attityder inkluderas så är politiskt missnöje signifikant och effekten på den beroende variabeln är nästan lika stark som tidigare. Faktum kvarstår att oddset för att en person som inte är nöjd med förd politik av regeringen röstat på ett vänsterpopulistiskt parti mer än fördubblas i jämförelse med gruppen som uppger att de är nöjda.

Även den oberoende variabeln som mäter ideologisk tillhörighet är signifikant och går i förväntad positiv riktning. För varje steg åt värdet vänsterideologisk tillhörighet på skalan som tas (alltså åt värde 11), ökar oddset att en röst kommer att läggas på ett vänsterpopulistiskt parti med ungefär 43 procent. Att en röst på ett vänsterpopulistiskt parti delvis kan anses vara en ideologisk röst får alltså stöd i den logistiska regressionsanalysen, även under kontroll för de andra variablerna.

Teorin om ekonomiskt röstande får ett svagt stöd, då variabeln är signifikant på 5 procent-nivån, vilket betyder att vi med 95 procent säkerhet kan slå fast att koefficienten inte är noll, vilket i sin tur hade betytt att sambandet var slumpmässigt och inte tillförlitligt. Sambandet går dock i förväntad positiv riktning och antyder att oddset att respondenter som anser att den nationella ekonomiska situationen har försämrats har röstat på ett vänsterpopulistiskt parti är högre, än för de som tycker att den har förbättrats.

Övriga överraskande nog är variabeln som mäter förtroende för EU:s institutioner inte signifikant, vilket motsäger teorin om att euroskepticism är en av de starkaste motivationerna till att medborgare väljer att rösta på ett vänsterpopulistiskt parti. Effekten av kön och ålder är nästintill oförändrad i modell 2 och har alltså ingen märkbar påverkan på den beroende variabeln. Sysselsättning byter knappt märkbart riktning, men är fortfarande inte signifikant.

Signifikansen för effekten av utbildningsnivå på den beroende variabeln försämras i modell två. Utbildningsnivån har nu bara en svag påverkan på den beroende variabeln, då

sambandet endast är signifikant på 5 procent-nivån. En starkare signifikans hade dock inte betydelse för respondentens utbildningsnivå har en stark påverkan på sambandet då oddskvoten (b-koefficienten) är -0,162, vilket skulle betyda att oddset att rösta på ett vänsterpopulistiskt parti endast minskar med ungefär 16,2 procent för gruppen som uppgett att de var yngre än 20 år gamla när de avslutade sin utbildning, vilket är marginellt i jämförelse med mina oberoende variabler.

Dummyvariablerna för länderna är signifikanta i båda modellerna och skiljer sig alltså inte avsevärt från referenslandet Grekland. Riktningen är negativ, vilket är förväntat då Syriza var det mest framgångsrika vänsterpopulistpartiet i EP-valet 2014.

5.4 Protest eller ideologi?

Syftet med min uppsats har varit att försöka få svar på om en röst på ett vänsterpopulistiskt parti främst är en ideologisk röst eller en proteströst. Min första hypotes argumenterade för att proteströstning är den starkaste förklaringsfaktorn, medan min andra hypotes lyfte den ideologiska förklaringen till röstning. Resultatet från min logistiska regressionsanalys visar att jag som förväntat kan anta min första hypotes, vilket betyder att det finns ett starkare samband mellan politiskt missnöje och att rösta på ett vänsterpopulistiskt parti än för ideologisk tillhörighet. Oddsens är högre att personer som är missnöjda med regeringens förda politik röstar på ett vänsterpopulistiskt parti än personer som är nöjda. Proteströstning är alltså en starkare förklaringsfaktor än ideologisk röstning.

Även om jag kan förkasta min andra hypotes som angav att väljare främst röstar på vänsterpopulistiska partier för att de känner sig ideologiskt tillhörande den politiska vänstern, så är det viktigt att uppmärksamma att variabeln är signifikant och oddskvoten för ideologisk röstning är stark och går i positiv riktning, vilket betyder att det finns ett samband mellan att anse sig vara politiskt till vänster och att rösta på ett vänsterpopulistiskt parti. Jag hävdar därför att vänsterpopulistpartier inte enbart kan bortförklaras som protestpartier vars sympatisörer endast drivs av politiskt missnöje, helt utan tanke på ideologi och värderingar.

6. Avslutande diskussion

Genom min modell har jag lyckats lokalisera en del av variationen som förklarar varför väljare röstar på vänsterpopulistiska partier. En stor del av variationen kvarstår dock att förklara vilket exempelvis kan bero på att mina utvalda partier, trots uppenbara likheter,

fortfarande är för olika för att kunna räknas som en partifamilj eller att formella samt informella institutionella skillnader mellan länderna spelar in trots att jag gjort mitt bästa för att eliminera dem. Jag argumenterar därför att mer studier borde fokusera på vad som motiverar väljare att lägga sin röst på ett vänsterpopulistiskt parti och utforska fler konkurrerande förklaringar än protest och ideologi, som är starkt signifikanta, men uppenbarligen inte tillräckliga.

Även om Dalton och Weldons (2005) teori angående att vänsterpopulister bara blir framgångsrika i partisystem där högerpartier inte existerar går att motbevisa, så står det klart att deras forskningsresultat ändå är relevanta. Partikonkurrensen påverkar avsevärt om en väljare slutligen lägger sin röst på ett vänsterpopulistiskt parti eller inte. Med tanke på att högerpopulismen är utbredd i EU och endast två av länderna (Spanien och Irland) som inkluderats i min studie saknar framgångsrika högerpopulistpartier i samma partisystem, är det möjligt att proteströstare i första hand vänder sig dit, eller till partier som är anti-etablissemang, men utan tydlig ideologisk härkomst. Dalton och Weldons (2005) studier genomfördes innan många vänsterpopulistiska partier i EU grundades och blev framgångsrika. Att genomföra deras studie igen i nutid när partikonkurrensen förändrats skulle kunna empirisk tydliggöra om högerpopulistpartier fortfarande påverkar vänstern i samma utsträckning. Om tendensen att rösta på ett vänsterpopulistiskt parti fortfarande är svagare i länder där högerpopulistiska partier existerar, som Dalton och Weldon (2005) påstår, kan det tyda på att det i sådana länder är svårare för vänsterpopulisterna att utmåla sig själva som den enda riktiga oppositionen mot den etablerade eliten.

Bale et al. (2010), Van Kessel (2011) och March (2011, s 116) påpekar att konkurrensen mellan vänsterpartier och gröna partier kan påverka om väljaren röstar på ett vänsterpopulistiskt parti eller inte. Det är möjligt och även troligt att en väljare som känner sig vänster lika väl skulle kunna vända sig till andra vänsteralternativ om de finns tillgängliga. Min modell fångar tyvärr inte upp partikonkurrensen, då dummy-variablerna för nationalstaterna endast uppmärksammar grova skillnader. Framtida forskning hade därför kunnat fokusera på skillnader i väljarbeteende mellan länder där vänsterpopulisterna konkurrerar med andra vänster- och gröna partier, för att se om det påverkar resultatet.

Då jag valt att fokusera på EP-val, där proteströstning hävdas vara ett vanligt fenomen, hade det även varit intressant att genomföra en jämförande studie mellan väljarbeteendet i nationella val och EP-val, för att se om väljarbeteendet skiljer sig angående

vänsterpopulistiska partier på EU-nivå gentemot nationalstatsnivå. Genom att använda existerande variabler i EES, angående vilket parti respondenten röstade på i nationella parlamentsval samt EP-val, skulle det tydliggöra om effekten av proteströstning är lika signifikant angående vänsterpopulistpartiernas väljarstöd på båda nivåerna.

Teorin om ekonomiskt röstande får ett svagt stöd i analysen. Jag har i min studie inkluderat länder som påverkats av den ekonomiska krisen i olika hög grad, vilket kan ha haft en inverkan på resultatet och potentiellt förklara varför signifikansen är så pass svag. Då Armingeon & Ceka (2014) visat att euroskepticismen ökat mest i länder som påverkats starkt av den ekonomiska krisen, vilket de anser vara en direkt effekt av att förtroendet sjunker för den nationella regeringen, kan mitt urval av länder även potentiellt förklara varför min variabel som operationaliserar ett lägre förtroende för EU:s institutioner inte var signifikant.

Definitionen av proteströstning som används i uppsatsen, som innebär att väljare använder sin röst för att visa sitt missnöje med etablerade partier i regeringsposition och alltså för att skrämja den politiska eliten är delvis problematisk. Jag har valt den variabel som allra bäst stämmer överens med min utvalda definition av proteströstning, men problemet är att mina resultat således inte kan hävdas inkludera vänsterpopulistpartier som är i regeringsposition. Jag övervägde att inkludera det slovakiska partiet SMER-SD i min studie, men då March (2011, s 144-145) uppmärksammat att deras ideologiska position är svårdefinierad, deras vänsterpopulistiska retorik har minskat och att de vid flera tillfällen samarbetat med högerpopulistiska partier, valde jag att utesluta partiet ur min studie. Jag har således inte heller inkluderat något parti från Östeuropa och kan därför bara påstå att mina resultat kan generaliseras angående oppositionella vänsterpopulistiska partier i mina utvalda västeuropeiska länder. Datamängden jag använder är från 2014, innan Syriza bildade regering i Grekland och mina utvalda partier befann sig alltså alla i opposition i sina respektive länder när intervjuerna genomfördes. Jag hävdar därför att jag har gjort rätt val i den givna situationen, men uppmärksammar att när nyare data finns tillgänglig hade det varit intressant om framtida forskning fokuserade på hur vänsterpopulistpartiers väljarstöd förändras när de väl är i regeringsposition och kan då även inkludera östeuropeiska stater (Stavrakakis, 2015).

Efter år 2014, som min studie fokuserar på, har flera vänsterpopulistpartiers väljarstöd ökat markant i Europa samtidigt som förtroendet för EU och politiska institutioner fortsätter att sjunka (Armingeon & Ceka, 2014). Jag anser att min studie kan fungera som en indikation på att även vänsterpopulistpartier gynnas av politiskt missnöje oavsett nationell kontext och

existerande konkurrens med högerradikala partier. Resultaten från min studie tyder även på att vänsterpopulisterna inte lättvindigt skall bortförklaras som protestpartier, vars väljare endast har som mål att straffa de etablerade partierna. Att ideologi har en stark inverkan på väljarbeteendet kan vara ett tecken på att det finns en efterfrågan från väljarna efter en mer renodlad vänsterpolitik, som socialdemokratiska partier enligt väljarkåren inte längre representerar. Jag instämmer därför med March och Rommerskirchen (2015) som hävdar att vänsterpopulistpartier har potential att fortsätta etablera sig och anser att mer forskning som fokuserar på vänsterpopulistiska väljare hade kunnat öka förståelsen för partiernas framgångar.

7. Litteraturförteckning

- Abendschön, S., & Steinmetz, S. (2014). The gender gap in voting revisited: Women's party preferences in a european context. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 21(2), s. 315-344.
- Akkerman, T. (2015). Immigration policy and electoral competition in Western Europe: A fine-grained analysis of party positions over the past two decades. *Party Politics*, 21(1), s. 54-67.
- Armingeon, K., & Ceka, B. (2014). The loss of trust in the European Union during the great recession since 2007: The role of heuristics from the national political system. *European Union Politics*, 15(1), s. 82-107.
- Bale, T., & Dunphy, R. (2011). In from the cold? Left parties and government involvement since 1989. *Comparative European Politics*, 9(3), s. 269-291.
- Bale, T., Green-Pedersen, C., Krouwel, A., Luther, K. R., & Sitter, N. (2010). If you can't beat them, join them? Explaining social democratic responses to the challenge from the populist radical right in Western Europe. *Political Studies*, 58(3), s. 410-426.
- Bassets, M. (2015). Spain's new patriots. *Dissent*, 62(3), s. 112-117.
- Bordignon, F., & Ceccarini, L. (2013). Five stars and a cricket. Beppe Grillo shakes italian politics. *South European Society and Politics*, 18(4), s. 427-449.
- Canovan, M. (1999). Trust the people! Populism and the two faces of democracy. *Political studies*, 47(1), s. 2-16.
- Converse, P. E. (2006). The nature of belief systems in mass publics (1964). *Critical Review*, 18(1-3), s. 1-74.
- Dahlberg, S., & Persson, M. (2014). Different surveys, different results? A comparison of two surveys on the 2009 European Parliamentary Election. *West European Politics*, 37(1), s. 204-221.
- Dahlgren, S., & Florén, A. (1996). *Fråga det förflutna. En introduktion till modern historieforskning*. Lund: Studentlitteratur.

- Dalton, R. J., & Weldon, S. (2005). Public images of political parties: A necessary evil? *West European Politics*, 28(5), s. 931-951.
- De Lange, S. L. (2012). New alliances: Why mainstream parties govern with radical right-wing populist parties. *Political Studies*, 60(4), s. 899-918.
- Djurfeldt, G., & Barmark, M. (2009). *Statistisk verktygslåda 2: multivariat analys*. (1:a uppl.). Stockholm: Studentlitteratur.
- Downs, W. M. (2001). Pariahs in their midst - Belgian and Norwegian parties react to extremist threats. *West European Politics*, 24(3), s. 23-42.
- Edlund, L., & Pande, R. (2002). Why have women become left-wing? The political gender gap and the decline in marriage. *The Quarterly Journal of Economics*, 117(3), s. 917-961.
- Erlingsson, G. O., & Persson, M. (2011). The Swedish Pirate Party and the 2009 European Parliament Election: Protest or issue voting? *Politics*, 31(3), s. 121-128.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (4 uppl.). Stockholm: Norstedts juridik.
- Europaparlamentet. (2014-07-01). *Results of the 2014 European elections*. Hämtat från European Parliament: <http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/en/election-results-2014.html> 2016-01-03
- Feldman, S. (2013). Political ideology. i L. Huddy, D. O. Sears, & J. S. Levy, *The Oxford handbook of political psychology* (2:a uppl.). Oxford University Press, s. 591-626.
- Feldman, S., & Johnston, C. (2014). Understanding the determinants of political ideology: Implications of structural complexity. *Political Psychology*, 35(3), s. 337-358.
- Givens, T. E. (2004). The radical right gender gap. *Comparative Political Studies*, 37(1), s. 30-54.
- Gomez, R., Morales, L., & Ramiro, L. (2015). Varieties of radicalism: Examining the diversity of radical left parties and voters in Western Europe. *West European Politics*, 39(2), s. 351-379.
- GUE/NGL. (2013). *About the group*. Hämtat från European United Left/Nordic Green Left: European Parliamentary Group: <http://www.guengl.eu/group/about> 2016-01-02.
- Ignazi, P. (1996). The crisis of parties and the rise of new political parties. *Party Politics*, 2(4), s. 549-566.
- Kriesi, H. (2012). The political consequences of the financial and economic crisis in Europe: electoral punishment and popular protest. *Swiss Political Science Review*, 18(4), s. 518-522.
- L'Altra Europa con Tsipras. (u.d.). *Chi siamo: I dieci punti*. Hämtat från L'Altra Europa con Tsipras: <http://www.listatsipras.eu/chi-siamo/i-dieci-punti.html> 2016-01-02.
- Mair, P. (1997). *Party system change: approaches and interpretations*. Oxford: Clarendon Press.
- March, L. (2011). *Radical left parties in Europe*. London: Routledge.
- March, L., & Rommerskirchen, C. (2015). Out of left field? Explaining the variable electoral success of European radical left parties. *Party Politics*, 21(1), s. 40-53.

- Mikhaylov, S., & Marsh, M. (2010). European Parliament elections and EU governance. *Living Reviews in European Governance*, 5(4).
- Mudde, C. (2004). The populist Zeitgeist. *Government and opposition*, 39(4), s. 542-563.
- Norris, P. (1996). Mobilising the 'women's vote': the gender-generation gap in voting behaviour. *Parliamentary Affairs*, 49(2), s. 333-342.
- Oscarsson, H., & Holmberg, S. (2013). *Nya svenska väljare* (1 uppl.). Stockholm: Norstedts juridik.
- Piurko, Y., Schwartz, S. H., & Davidov, E. (2011). Basic personal values and the meaning of left-right political orientations in 20 countries. *Political Psychology*, 32(4), s. 537-561.
- Popa, S. A., Schmitt, H., Hobolt, S. B., & Teperoglou, E. (2015). EES 2014 Voter study advance release notes. Mannheim: MZES, University of Mannheim.
- Reif, K., & Schmitt, H. (1980). Nine second-order national elections: A conceptual framework for the analysis of European election results. *European journal of political research*, 8(1), s. 3-44.
- Rooduijn, M., & Akkerman, T. (2015). Flank attacks: Populism and left-right radicalism in Western Europe. *Party Politics*, s. 1-12.
- Rooduijn, M., de Lange, S. L., & Van der Brug, W. (2014). A populist Zeitgeist? Programmatic contagion by populist parties in Western Europe. *Party politics*, 20(4), s. 563-575.
- Sartori, G. (1976). *Parties and party systems: a framework for analysis*. (Vol. 1). Cambridge: Cambridge University Press.
- Schmitt, H., Popa, S. A., Hobolt, S. B., & Teperoglou, E. (2015). European Parliament Election Study 2014, Voter Study. ZA5160 . Cologne: GESIS Data Archive.
- Stavrakakis, Y. (2015). Populism in power: Syriza's challenge to Europe. *Juncture*, 21(4), s. 273-280.
- Stavrakakis, Y., & Katsambekis, G. (2014). Left-wing populism in the European periphery: the case of SYRIZA. *Journal of Political Ideologies*, 19(2), s. 119-142.
- Taggart, P. (2004). Populism and representative politics in contemporary Europe. *Journal of Political Ideologies*, 9(3), s. 269-288.
- Van der Brug, W. (2010). Structural and ideological voting in age cohorts. *West European Politics*, 33(3), s. 586-607.
- Van der Brug, W., Fennema, M., & Tillie, J. (2000). Anti-immigrant parties in Europe: Ideological or protest vote? *European Journal of Political Research*, 37(1), s. 77-102.
- Van der Brug, W., Fennema, M., & Tillie, J. (2005). Why some anti-immigrant parties fail and others succeed A two-step model of aggregate electoral support. *Comparative Political Studies*, 38(5), s. 537-573.
- Van Kessel, S. (2011). Explaining the electoral performance of populist parties: The Netherlands as a case study. *Perspectives on European Politics and Society*, 12(1), s. 68-88.
- Van Spanje, J. (2010). Contagious parties: Anti-Immigration parties and their impact on other parties immigration stances in contemporary Western Europe. *Party Politics*, 16(5), s. 563-586.

8. Appendix

8.1 Bilaga 1. Urval av länder och vänsterpopulistpartier inklusive lands- och partikoder i EES 2014

Land	Landskod	Parti	Partikod	Koalition i EP-val
1. Frankrike	1250	Parti Communiste Français (PCF)	1250223	Front de gauche (FG)
2. Grekland	1300	Syriza	1300215	Synaspismós Rizospastikís Aristerás
3. Irland	1372	Sinn Féin	1372951	
4. Italien	1380	Partito della Rifondazione Comunista (PRC)	1380007	L'Altra Europa con Tsipras + Sinistra Ecologia Libertà (SEL)
5. Nederländerna	1528	Socialistische Partij (SP)	1528220	
6. Spanien	1724	Podemos	1724230	
7. Storbritannien	1826	Sinn Féin	1826210	
8. Tyskland	1276	Die Linke	1276321	

Kommentar: Källa: Popa, Schmitt, Hobolt och Teperoglou (2015), EES 2014 Voter Study Advance Release Notes.

8.2 Bilaga 2. Variabler i uppsats samt i EES 2014

Variabel i uppsats	Variabel i EES 2014	Fråga
Röst på ett vänsterpopulistiskt parti (Nej=0, Ja=1)	qp2_ees	Which party did you vote for in these recent European Parliament elections?
Politiska attityder:		
Inställning till regeringens förda politik (Nöjd=0, Missnöjd=1)	qpp20_1	Do you approve or disapprove on governments record up to date?
Ideologisk tillhörighet (Skala från 1 = höger till 11= vänster)	qpp13	In political matters people talk of "the left" and "the right". What is your position?
Uppfattning om nationella ekonomin (Inte försämrats=0, Försämrats=1)	qpp15	What do you think about the economy? Compared to 12 months ago, do you think that the general economic situation in (OUR COUNTRY) ...?
Förtroende för EU:s institutioner (Högt=0, Lågt=1)	qp6_2	You trust the institutions of the EU / QP6 For each of the following statements, please tell me to what extent it corresponds or not to your attitude or opinion.
Socio-demografiska variabler:		
Kön (Man= 0, Kvinna=1)	D10	Gender
Ålder	D11	How old are you?
Utbildning (Hög=0, Låg=1)	D8	How old were you when you stopped full-time education?
Sysselsättning (Övrig sysselsättning=0, Arbetslös=1)	C14	Current occupation

Kommentar: Källa: Popa, Schmitt, Hobolt och Teperoglou (2015), EES 2014 Voter Study Advance Release Notes.